

Bu bölümün sonunda katılımcılar aşağıdaki yapabileceklerdir:

- Ortaya çıkan solunum yolu virüslerinde anahtar risk iletişim endişelerinin tanımlanması
- Sağlık önerisinin verimli şekilde benimsenmesindeki en az üç engelin sıralanması
- Bir salgın ya da olay boyunca risk iletişimini faaliyete geçirmek için yapılacak temel müdahalelerin açıklanması

Risk

- Sağlık, ekonomik ya da sosyal refahı tehdit altında olan (tehlikeden dolayı) **uzmanlar, memurlar ve insanlar** arasında bilgi, tavsiye ve fikirlerin gerçek zamanlı olarak **paylaşılması**

Risk

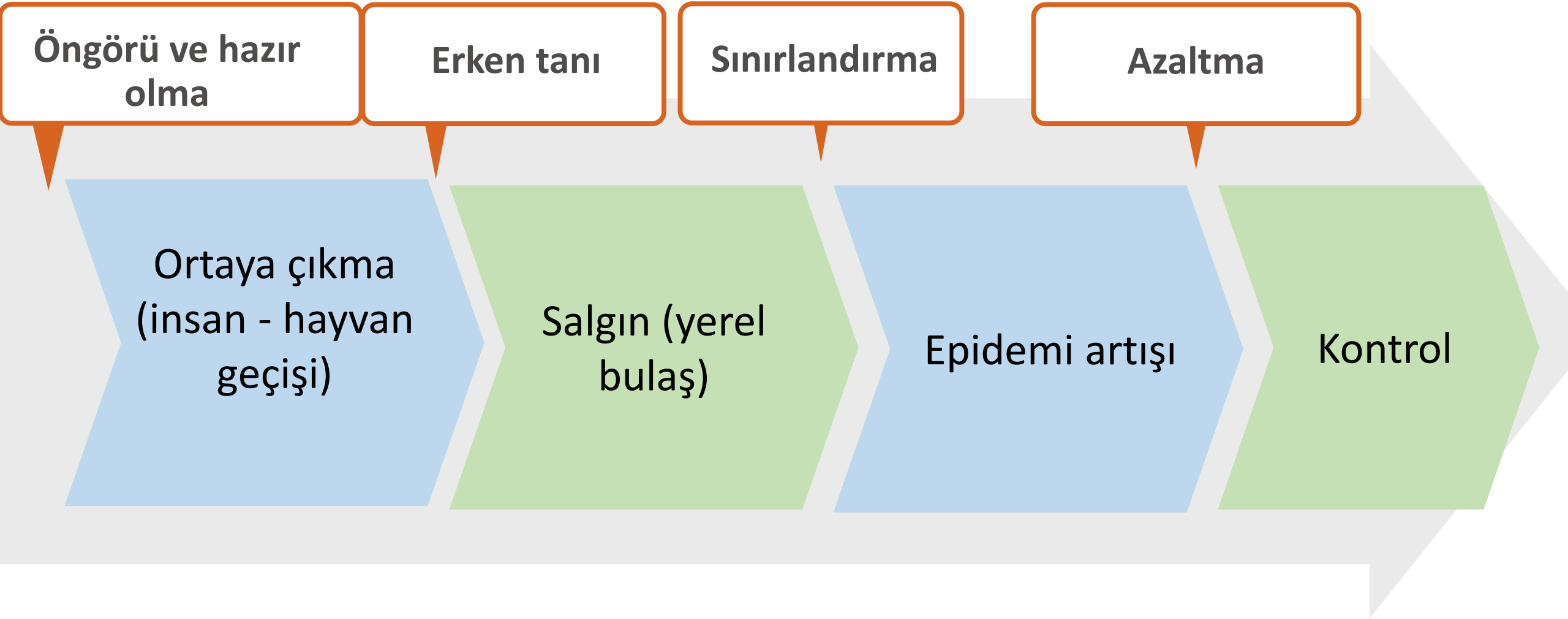
- **Amaç** – risk altındaki herkesin, tehdidin (tehlikenin) – salgın gibi – **etkisini azaltmak için bilgiye dayalı kararlar** ile koruyucu ve önleyici tedbirler alabilmesi.

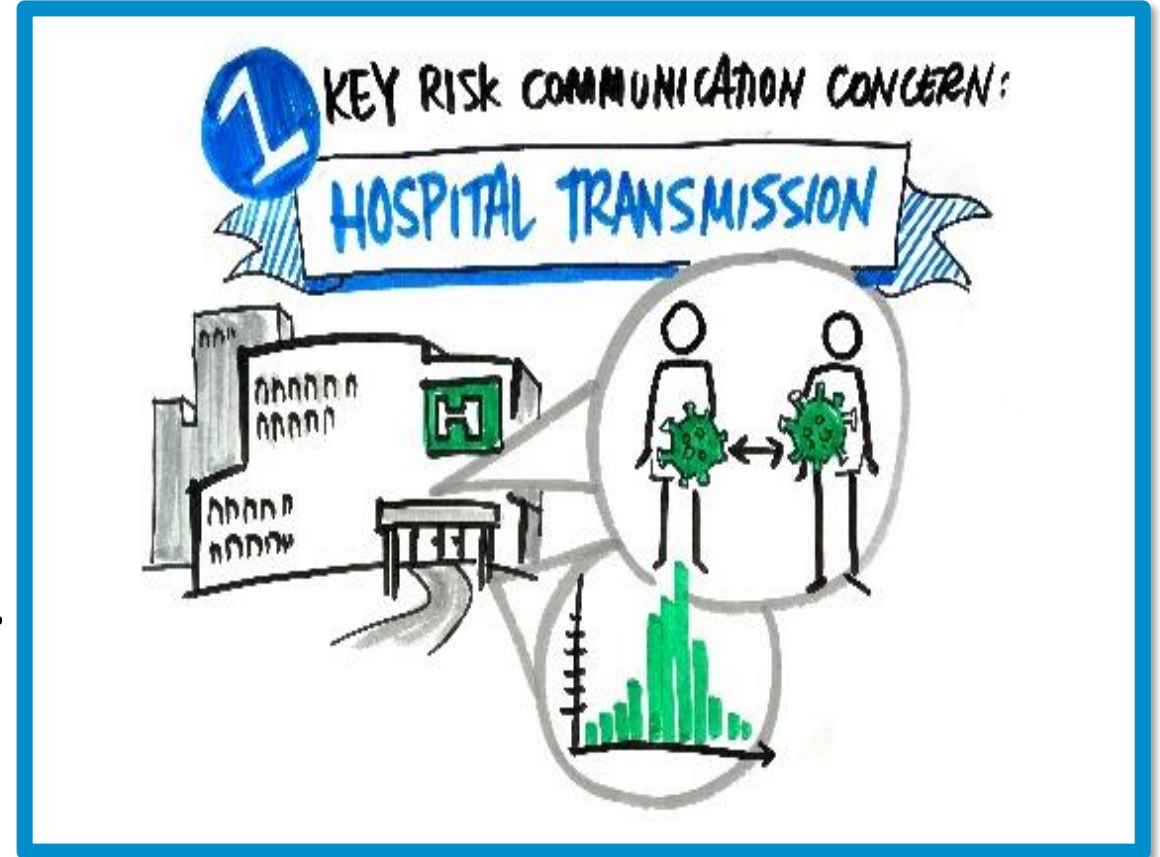
Risk

- **Alanlar** – iletişim ve sosyal bilim müdahaleleri; toplumla işbirliğinde iletişim ve kişiler arası iletişim

1. Enfekte olan hastalara bakan hastanelerde çapraz enfeksiyon olabilir (nozokomyal ya da hastane kökenli) bulaş

- Hastanelerde insandan insana bulaşma olabilir.
- Enfeksiyon önleme ve kontrol (IPC) önlemleri bulaşmayı durdurmak ve salgını sınırlandırmak için önemlidir.
- IPC'nin hemen uygulanması ve hastaların erken belirlenmesi önemlidir.

2. Hayvanlarla doğrudan yakın temas ya da hayvansal ürünlerin çiğ tüketilmesi

- Zoonotik virüslerde ilk vakalar hayvanlarla, hayvansal ürünlerle ya da hayvan pazarları ile bağlantılı olabilir.

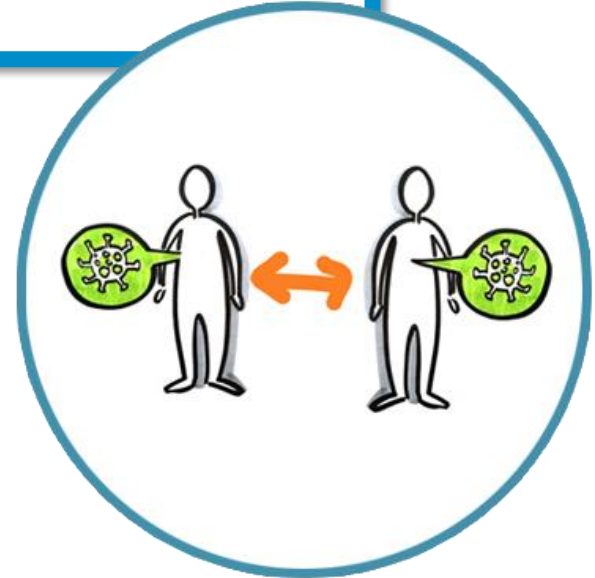
Temel bilgi verenler/risk iletişimcileri

- Yetkililer ve sözcüler
- Sağlık çalışanları
- Hastane yönetimi personeli
- STK'lar ve toplum kuruluşları
- Toplumdaki kanaat önderleri/sözü geçen gruplar
- Seyahat ve turizm sektörleri
- Hayvan sağlığı çalışanları

Hedef kitle

- Halk
- Sağlık çalışanları
- Hastalar, hastaların akrabaları, toplum, evde bakım hizmeti verenler
- Bireyler, aileler ve toplumda sözü geçen gruplar
- Etkilenen ülkelerden gelen ve bu ülkelere giden yolcular
- Hayvanlarla yakın/uzak temas halindeki kişiler
- Diğer hassas gruplar, örn. göçmen çalışanlar

İlgililer: Ortaya çıkan solunum yolu virüsü salgını olan halk

Soru/mesele: Virüsün bulaşmasından nasıl kaçınırım?

Temel bildiri 1: Ellerinizi su ve sabun ile ya da alkol-bazlı dezenfektan ile sık sık temizleyin.

Destekleyici bildiri 1: Ellerinizi yıkamadan gözünüze, burnunuza ve ağzınıza dokunmaktan kaçının.

Destekleyici bildiri 2: Eller görünür bir şekilde kirliyse, ellerinizi en az 30 saniye boyunca (ya da Mutlu Yıllar şarkısını baştan sona iki kere mırıldanmanız için gereken süre boyunca) akan su ve sabun ile yıkayın ve ellerinizi kurulayın.

Destekleyici bildiri 3: Eller görünür bir şekilde kirli değilse, ellerinizi alkol bazlı dezenfektan ile 20 saniye boyunca ovalayın ya da su ve sabun ile yıkayın.

İlgililer: Görülen solunum yolu virüsü salgını olan halk

Soru /mesele: Virüsün bulaşmasından nasıl kaçınırım?

Temel bildiri 2: Öksürürken ve hapşırırken, ağzınızı ve burnunuzu, kolunuzla ya da mendille kapatın, mendili hemen atın ve ellerinizi yıkayın.

Destekleyici bildiri 1: Mendil yoksa, üst kolunuza hapşırın ya da öksürün

Destekleyici bildiri 2: Mendili attıktan hemen sonra, ellerinizi alkol-bazlı dezenfektan ile temizleyin ya da su ve sabun ile yıkayın.

Destekleyici bildiri 3: Hapşırırken ya da öksürürken, ağzınız ve burnunuzdan yayılan damlacıklar mikrop taşıyabilir.

İlgililer: Görülen solunum yolu virüsü salgını olan halk

Soru /mesele: Virüsün bulaşmasından nasıl kaçınırım?

Temel bildiri 3: Yüksek ateş, öksürük ve nefes darlığınız varsa, hemen doktorunuza başvurun ve önceden yapmış olduğunuz seyahatler hakkında doktorunuza bilgi verin.

Destekleyici bildiri 1: Seyahat öykünüz hakkında sağlık çalışanlarına bilgi verin (ziyaret ettiğiniz yerler).

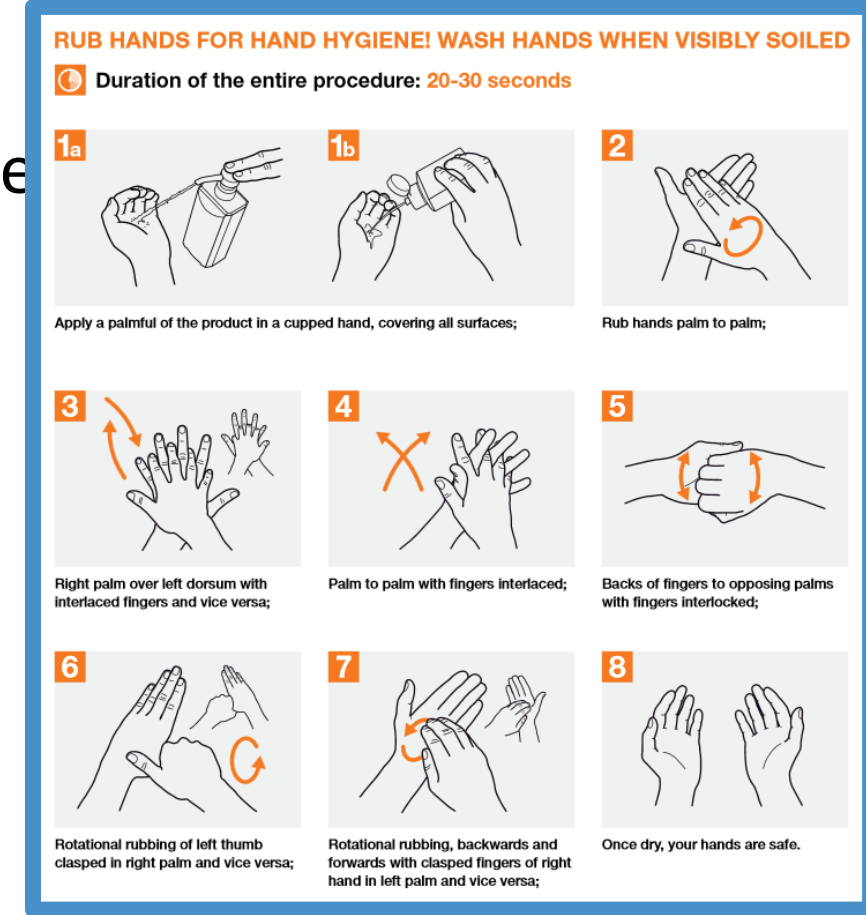
Destekleyici bildiri 2: Doğrulanmış ya da şüpheli bir vaka ile yakın temasınız olduysa sağlık çalışanlarına bildirin.

Destekleyici bildiri 3: Hayvan pazarını ziyaret ettiyseniz ya da hayvansal ürünler tükettiyseniz sağlık çalışanlarına bildirin.

El hijyeni uygulamaları

- Aşağıdaki durumlarda ellerinizi en az **20** saniye su ve sabun ya da alkollü antiseptik ile yıkayın:
  - Herhangi bir hastaya dokunmadan önce,
  - Aseptik işlemlerinden önce,
  - Vücut sıvısına maruz kaldıktan sonra,
  - Hastanın çevresindekilere dokunduktan sonra,
  - Herhangi bir KKD (kişisel koruyucu donanım) kullanımından önce ve sonra,
  - Solunum yolu salgılarıyla kirlenmiş nesnelere temas ettikten sonra.

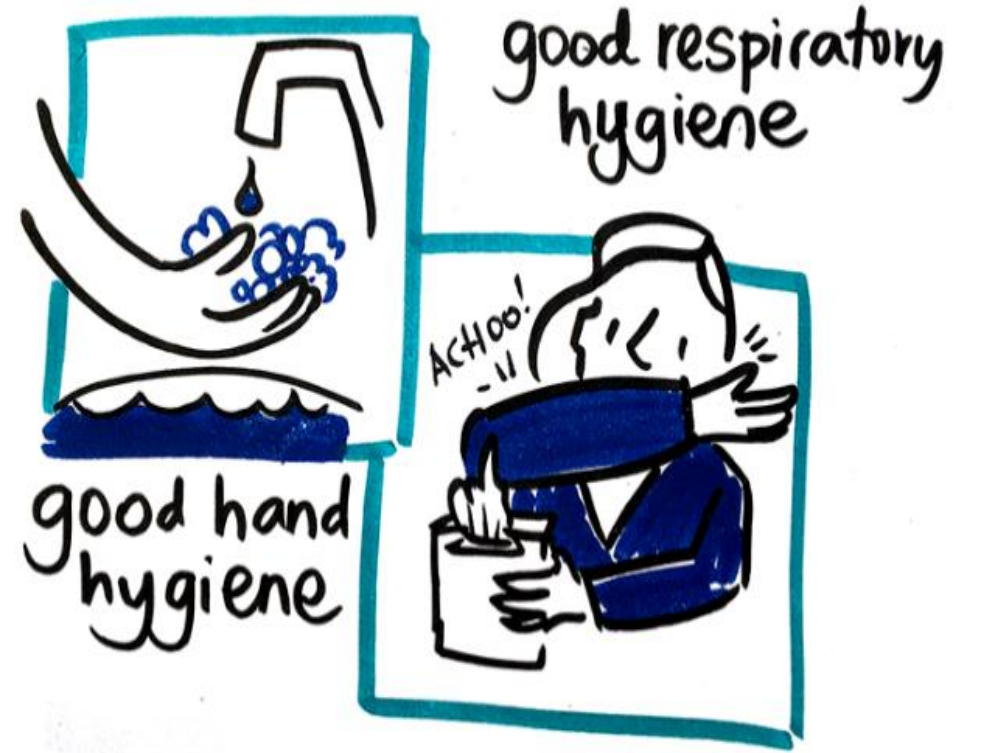
http://www.who.int/gpsc/5may/Hand_Hygiene_Why_How_and_When_Brochure.pdf?ua=1

Solunum yolu etik kurallarını uygulayın

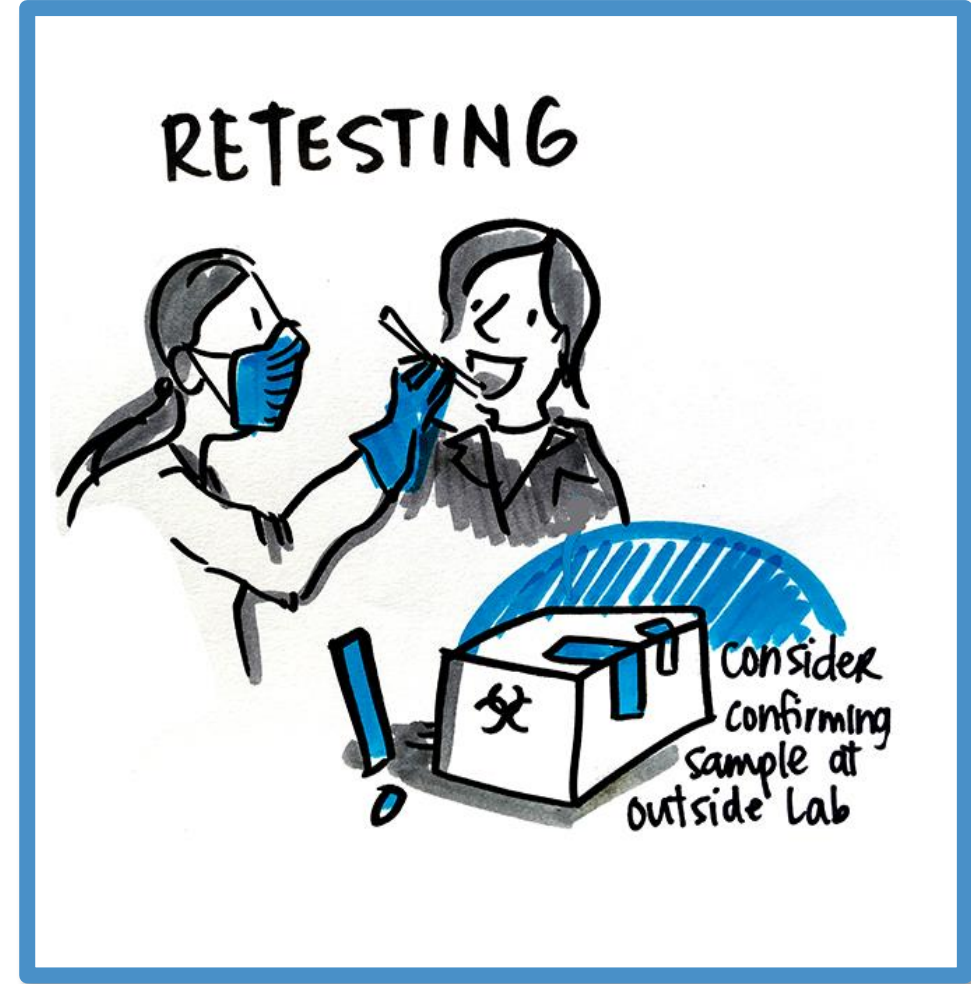
- Öksürüğünüzü ya da hapşırığınızı mendille kapatın ve mendili çöpe atın. Mendil yoksa, üst kolunuza öksürün ya da hapşırın.
- Solunum yolu belirtileri gösteren hastalardan, diğerlerini korumak için maske takması istenebilir.
- Sağlık kurumunuzdaki hasta bekleme alanlarında mendillerin atılması için çöp kutusu bulunduğundan emin olun.
- Damlacık tedbiri alın, örn. solunum yolu belirtileri gösteren hastalara bakarken maske kullanın.

- Ellerinizi akan su ve sabun ile sık sık yıkayın.
- Öksürürken ya da hapşırırken ağzınızı mendille kapatın. Mendil yoksa, üst kolunuza öksürün ya da hapşırın.

- Salgın olan bir yerden döndükten sonraki 14 gün içinde, yüksek ateş, şiddetli öksürük şikayetiniz olursa doktorunuza başvurun ve seyahat geçmişiniz hakkında bilgi verin.
- Doğrulanmış ya da şüpheli bir vaka ile yakın temasınız olduysa veya hayvan pazarını ziyaret ettiyseniz ya da hayvansal ürünler tükettiyseniz sağlık çalışanlarını bilgilendirin.

- Sağlık bakımı uygulamaları ve hasta aile üyelerinin bakımı.
- Sağlık desteği arama tutumları.
- Aile ile yakın temas, yakın yaşam alanları.
- Geleneksel yemekler tamamen pişirilmeli.

**Kültürel ve
geleneksel
uygulamalar**

Yetkili makamlara olan güven eksikliği

- Bilgi kaynakları güvenilir ve inandırıcı mı?
- Bilgi verenlere güvenmek
- Tavsiyeleri güçlendirmek adına, halkla paylaşılan bildirimler ve yönlendirmeler çeşitli kanallar arasında tutarlı mı?

- İnsandan insana bulaş
- Seyahat ve ulaşım
- Hastaneler/sağlık bakımı
- Kitlesele toplanmalar
- Enfekte olmuş hayvanlarla ya da ürünleriyle temas

Hastalığın bulaşmasıyla ilgili bilgi yetersizliği

Hastalığın bulaşmasıyla ilgili yeni bilgiler öğrenildikçe bulaş yöntemleri hakkındaki yeni bilgiler halkla paylaşılmalıdır. O zamana kadar, tavsiyeler uygun bir şüphecilikle yapılmalıdır.

Bazı grupların uygun bilgiye ulaşma kaynaklarına erişimi olmayabilir

- Kullanılan dil
- Görsel ya da kolay anlaşılabilir değil
- Tercih ettikleri kanaldan değil

Anahtar hedef kitleyi belirle, kullandıkları dili ve tercih ettikleri güvenli bilgi kanallarını kullan. İletişim araçları ve bildiriler geliştir, hedef kitlenin üyeleri ile test et.

İlk ol, hızlı ol, devamlı ol

1

Toplumun güvenini kazanmak ve sürdürmek için erken ve ilk duyuru önemlidir.

2

Özellikle sağlık çalışanları ve risk altındaki kişiler arasında hastalığın ve durumun farkında olmak çok önemlidir.

3

Sürekli güncellemelerle, bilgi yaymada proaktif davran.

İnsanların kendilerini korumaları için bilgiye dayalı kararlar almasında yardımcı ol

6 Etkilenen halkın dil ve tercih ettiği kanal üzerinden kolay anlaşılabilir araçların geliştirilmesi

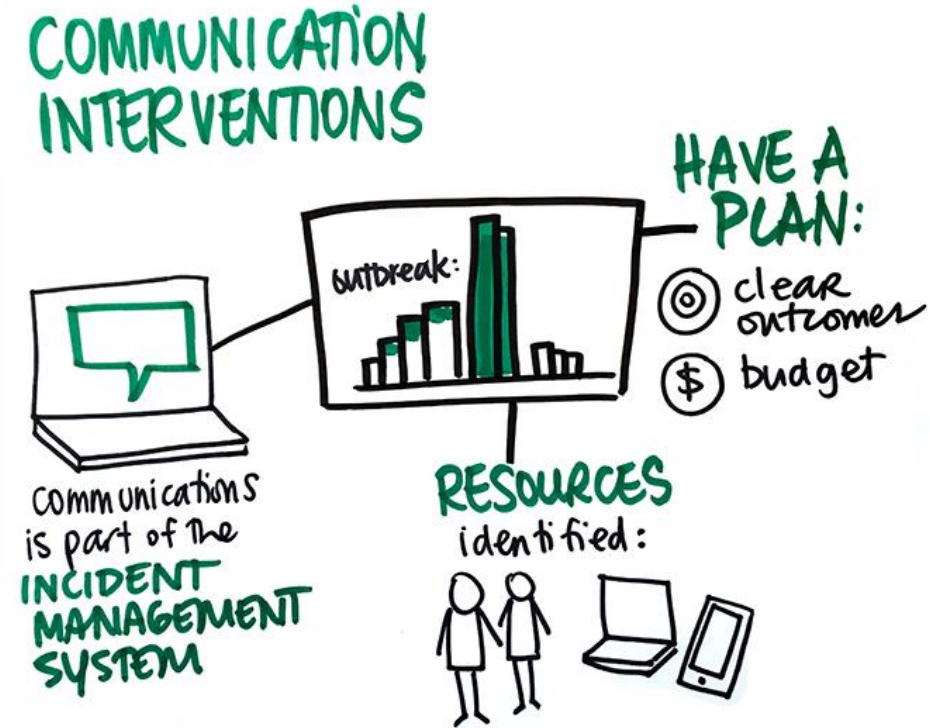
5 Yanlış bilgi ve söylentilerin hızlıca belirlenmesi ve yönetilmesi

4 Risk iletişiminde, 5 ve 6'daki gibi çeşitli taktik ve yaklaşımlar kullanılması

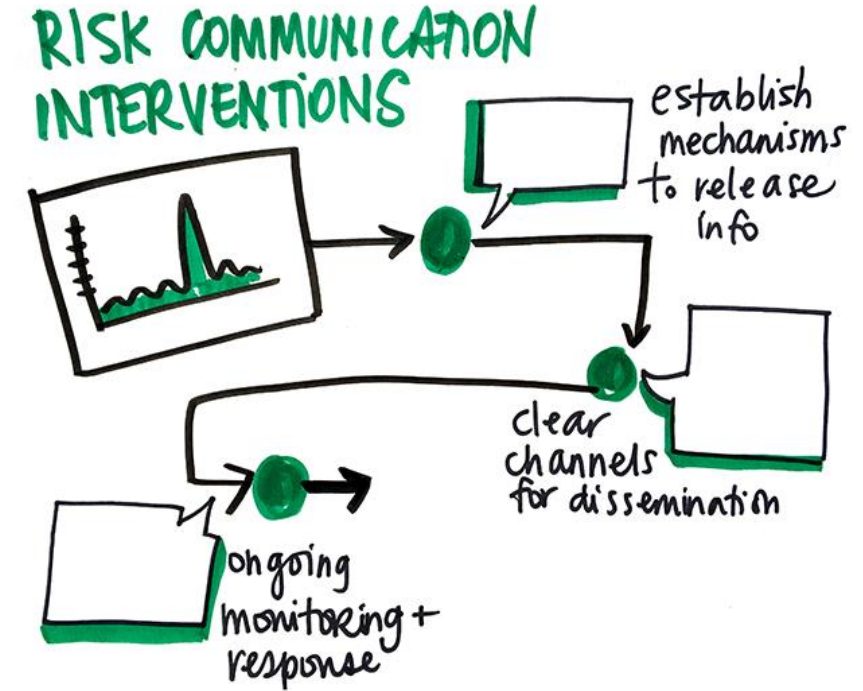

- Medya iletişimi
- Kamu açıklamaları ve duyuruları
- Etkilenen topluluklarla, acil yardım hatları, radyo çağrı yayınları, takip edilen sosyal medya ile çift yönlü iletişim
- Kitlesele farkındalık girişimleri (uygun IEC araçları dahil)
- Risk altındaki toplumlarla sosyal seferberlik ve direkt çalışma
- Toplumla ve ortaklarla işbirliği

- Risk iletişimi, Durum İdare Yönetiminde sağlık faaliyetlerinin bir parçası olmak zorundadır.
- Öz hedefler, net sonuç ve tanımlanmış kaynak gerekliliği ile bir risk iletişimi planı geliştirin.
- Faaliyete geçmek için insan, araç-gereç ve para kaynakları bulun.

- Erken ve düzenli bilgi paylaşımı ile birlikte iletişim koordinasyon mekanizması kurun.
- İletişim stratejisinin yanlış bilgiye odaklanması gerektiğinde, anahtar ilgililerle ve ortaklarla sistemli bir yaklaşımla söylentileri takip edin.
- Bilginin hızlı dağıtılması için bir mekanizma – yetki prosedürleri, bilgi yayma kanalları vs. kurun.

- Yayılma ihtimali olan yanlış bilginin, zamanında yönetimi için net olarak tanımlanan prosedürlerle medya, sosyal medya ve söylentilerin takibi için mekanizma kurun.

İletişim:

Melinda Frost mfrost@who.int

Maria Van Kerkhove vankerkhovem@who.int

Daha fazla bilgi için:

Koronavirüsler

<https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>